

STAREA ACTUALĂ ȘI PERSPECTIVA POMICULTURII ÎN REPUBLICA MOLDOVA

*Prof. univ., dr. hab. Ilie DONICA,
dr. Andrei DONICA,
Institutul Științifico-Practic
de Horticultură și Tehnologii Alimentare*

Thesis reflects the state and perspectives of horticulture development up to 2020. In accordance with elaborated program, it is envisaged to optimize the areas of fruit plantations, which will be stabilized at the level of 100 thou. ha, including 65.0 thou. ha – seed crops; 29.9 thou. ha – stone crops; 4.1 thou. ha – nut crops; 0.8 thou. ha – berry crops. Area of fruit plantations in fruit-bearing age will amount up to 79 thou. ha in 2010 and up to 70.8 thou. ha in 2020. Due to realization of high genetic potential of fruit crops grown in the Republic, productivity will increase up to 9.8 tn/ha by the end of 2010 and up to 13.1 tn/ha by the end of 2020. Gross production will amount, respectively, to 776 and 924 tn/ha.

Introducere

Pomicultura, una din ramurile de bază ale complexului agroindustrial al țării noastre, ocupând anterior aproximativ 6-7 la sută din suprafața terenurilor agricole, asigură circa 20 la sută din beneficiul obținut de la comercializarea producției agricole. Producția de fructe în medie pe anii 1980-1990 a constituit 950 mii tone anual, producția medie la hectar fiind de 7,3 t/ha.

Evaluând starea creată în această ramură în perioada de tranziție la economia de piață, se observă o micșorare bruscă a indicilor economici principali. Recolta globală de fructe în medie pe anii 2000-2005 s-a redus față de anii 1986-1990 de 2,5 ori.

Problemele pomiculturii în mare măsură s-au complicat odată cu destrămarea relațiilor economice existente în trecut și pierderea pieței sigure de desfacere a producției pomicole, insuficiența acută de mijloace financiare, agravarea asigurării tehnico-materiale în ansamblu, precum și lipsa unei politici flexibile cu privire la prețurile produselor agricole, strategia de creditare și impozitare etc. Toate acestea au dus la restrângerea pieței produselor pomicole din Republica Moldova. Drept consecință se constată o reducere bruscă a ofertei de fructe, micșorarea consumului de fructe și, respectiv, a cererii de produse pomicole, diminuarea exportului de fructe etc.

În aceste condiții, s-a impus efectuarea unor

cercetări profunde cu privire la funcționarea și organizarea pomiculturii în scopul fundamentării perspectivelor de dezvoltare durabilă a ramurii până în anul 2020. Elaborarea programului de dezvoltare a ramurii pomiculturii în perioada anilor 2007-2020 face parte din politica social-economică a statului direcționată spre renașterea și dezvoltarea sectorului agroalimentar al republicii, în el concretizându-se scopurile și prioritățile de bază expuse în Programul de activitate a guvernului pe anii 2005-2009 “Modernizarea țării – bunăstarea poporului”, în SCERS, Programul Național “Satul Moldovenesc” și în Planul de Acțiuni Republica Moldova–Uniunea Europeană.

Materiale și metode

În esența lor, cercetările au urmărit investigarea problemelor din ramura pomiculturii sub aspect metodologic, ai căror indici fuseseră calculați, conform programului de cercetare, pentru următoarele suprafețe de plantații pomicole: 250 mii ha, 200 mii ha, 150 mii ha și 100 mii ha. Pe parcursul investigațiilor au fost utilizate metode de cercetare din pomicultură (descriptivă, stațională, biologică, anchete pomicole) descrise de G.Grădinăriu (2002) și metode de cercetare economice (comparație, substituție în lanț, grupări statistice, programări limitate, mărimi relative și medii, monografice) descrise de A.Н.Шестопаль (1985) și П.В.Кондратенко, М.О.Бублик (1996).

Obiectul investigațiilor a constituit starea pomiculturii în perioada de tranziție la economia de piață, tendințele evoluției acesteia, cauzele reducerii indicatorilor economici principali etc. În procesul cercetărilor au fost folosite rezultatele ultimului recensământ al plantațiilor pomicole, materialele BNS, MAIA al Republicii Moldova, materialele evidenței primare ale unor gospodării agricole și subdiviziuni de producție, precum și rezultatele cercetărilor colaboratorilor științifici ai Institutului de Pomicultură din ultimii ani.

Investigațiile întreprinse în vederea elaborării unor normative ale investițiilor capitale pentru înființarea plantațiilor și îngrijirea lor până la intrare pe rod s-au efectuat după metoda descrisă de П.П.Макаренко (1973), utilizând metodele monografice, de calcul-constructiv, cea a mărimilor medii, de comparare etc. În acest context a fost generalizată experiența gospodăriilor cu practică avansată privind înființarea plantațiilor pomicole. S-au studiat metodele raționale de organizare a lucrărilor, nivelul optim de cheltuieli și structura investițiilor capitale, precum și practica și recomandările instituțiilor științifice și organizațiilor de proiectări privind înființarea livezilor pe baza unor

tehnologii moderne, mașini principal noi pentru pomicultură și a organizării raționale a muncii.

Fișele tehnologice-tip constituie element-cheie pentru determinarea normativelor investițiilor capitale privind înființarea plantațiilor pomicole. Ele s-au elaborat separat pentru fiecare specie, iar în cadrul speciei pentru fiecare din etapele de înființare a plantațiilor (după Chisili M. și alții, 2004).

Volumul investițiilor capitale la înființarea plantațiilor pomicole au fost determinate în funcție de specia pomicolă, distanța de plantare a culturilor, tipul plantațiilor, termenul de intrare a plantațiilor pe rod, tipul sistemului de irigare, în conformitate cu prețurile actuale (П.И.Кузнецов и др., 1984).

Recuperarea investițiilor capitale și eficiența economică a producției de fructe s-a efectuat după П.И.Кузнецов и др. (1984), А.Н.Шестопаль (1985) și П.В.Кондратенко, М.О.Бублик (1996).

Rezultate și discuții

Analizând starea pomiculturii Republicii Moldova din ultimele aproape șase decenii, se poate confirma că în evoluția acesteia se evidențiază două etape importante.

Prima etapă cuprinde anii 1956-1990 și se caracterizează prin extinderea suprafețelor de plantații pomicole, ele atingând cota cea mai mare din istoria ramurii – peste 250 mii ha. În această perioadă pomicultura a înregistrat anumite realizări: trecerea de la sistemul de cultură clasică (extensivă) la cea intensivă; specializarea producției de fructe în concordanță cu condițiile naturale ale zonelor pomicole; concentrarea plantațiilor pomicole și amplasarea corespunzătoare a întreprinderilor prelucrătoare de fructe; elaborarea și implementarea rețelei de recepționare a fructelor ca element de bază al infrastructurii ramurii; perfecționarea sortimentului tuturor speciilor pomicole, concomitent fiind raionate peste 56 soiuri preponderent de selecție autohtonă, precum și noi tipuri de portaltoi vegetativ pentru speciile sămânțoase etc. Această perioadă se mai caracterizează și prin faptul că, de rând cu fluxul și refluxul care au avut loc, foarte clar și ferm se confirmă tendința de sporire a productivității livezilor, recoltei globale de fructe și altor indicatori. Pe parcursul acestor ani suprafața totală de livezi s-a mărit de 2,5 ori, din care 149 mii ha plantații pe rod, ceea ce constituie 63,7 la sută din suprafața totală de livezi pe URSS. Producția medie la hectar și recolta globală de fructe au sporit respectiv de 1,7 și 7,3 ori, atingând nivelul de 6,07 t/ha și 901 mii t. Însă cele mai bune rezultate au fost obținute în anii 1986-1990 (perioada anterioară crizei), când

de pe fiecare din cele 136,4 mii ha de plantații pe rod s-a recoltat în medie câte 7,5 t, recolta globală a constituit circa 1043 mii t, iar nivelul rentabilității a depășit 100 procente (tab. 1).

Tabelul 1

Evoluția pomiculturii Republicii Moldova la hotarul mileniilor

Anii	Suprafața totală de livezi, mii/ha	Plantații pe rod	Recolta globală de fructe, mii/t	Producția medie, t/ha
1986-1990	219,8	136,4	1042,6	7,5
1990	234,0	149,0	101,1	6,07
1991	214,7	154,6	697,5	4,97
1992	243,7	161,1	511,3	3,10
1993	251,0	173,5	1087,8	6,10
1994*	233,0	174,3	665,1	3,72
1995	184,8	143,0	528,2	3,55
1996	173,8	146,1	521,2	3,53
1997	165,2	149,4	946,6	6,30
1998	156,3	146,1	367,2	2,49
1999	145,5	140,2	136,3	0,96
2000	136,6	129,0	255,4	1,97
2001	122,0	118,1	317,1	2,67
2002	120,2	116,8	327,1	2,82
2003	114,3	108,0	617,2	5,71
2004	113,1	108,9	542,6	4,15
2005	110,0	103,5	415,6	3,67

* fără Transnistria

A doua etapă cuprinde anul 1991 (începutul crizei) până în prezent. Conform datelor din tabelul 1 această etapă, de fapt, constă din două părți. Prima parte (anii 1991-1999) se caracterizează prin reducerea bruscă a indicilor menționați (cu excepția anilor 1993 și 1997 privind producția medie la hectar și recolta globală de fructe). Astfel, în anul 1999 suprafața livezilor s-a redus față de media anilor 1986-1990 de 1,5 ori (iar a plantațiilor pe rod dimpotrivă s-a mărit cu circa 10 la sută), recolta globală de fructe de 7,6 ori și producția medie la hectar – de 7,5 ori.

Partea a doua a etapei de dezvoltare a pomiculturii începe cu anul 2000 care, de fapt, este anul de stopare a declinului pomiculturii și trecere la o creștere lentă, în anii 2000-2002, a productivității și recoltei globale de fructe, după care urmează un salt esențial al indicilor nominalizați în anul 2003, urmat ulterior de reducerea lentă a acestora (fig. 1). De menționat, că acest adaos are loc, cu toate că suprafața totală de livezi pe țară s-a redus.

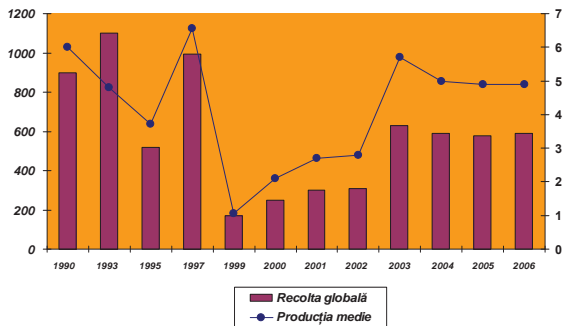

Fig. 1. Dinamica producției medii (tone/ha) și recolta globală (mii tone) a plantațiilor pomicele pentru anii 1990-2006

Actualmente, suprafața de livezi în toate categoriile de gospodării constituie 109,2 mii ha, inclusiv sămânțoase – 71,3 mii, sămburoase – 36,0 mii, nucifere – 1,5 mii și bacifere – 0,4 mii ha, dintre care mărul constituie 70,3 mii ha, părul – 1,0 mii ha, prunul – 22,8 mii ha, piersicul – 7,2 mii ha, caisul – 2,3 mii ha, vișinul – 3,3 mii ha, iar cireșul – 2,4 mii ha (fig. 2).

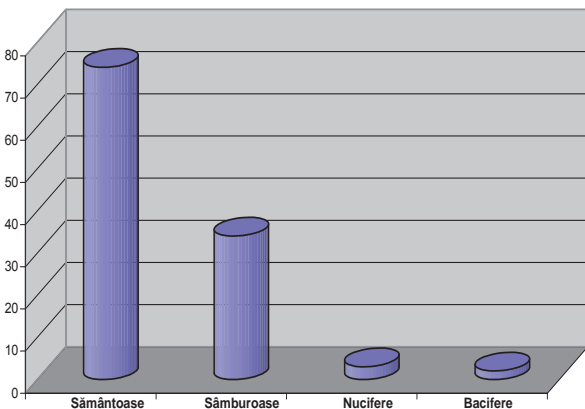

Fig. 2. Repartiția suprafețelor plantațiilor pomicele pe specii, 2006 (mii ha)

Situația deplorabilă din pomicultură, care s-a creat în ultimul deceniu al mileniului doi, în mare măsură este cauzată și de greșelile comise în perioada de deetatizare și privatizare a plantațiilor pomicele, acestea fiind definite ca mijloace fixe de producție. Procesele respective au fost însoțite de fărâmițarea livezilor moderne cu suprafețe mari în cote mici și repartizarea lor ulterioară țăranilor (fermierilor).

Conform ultimului recensământ al plantațiilor pomicele (1994), privatizarea a cauzat apariția a circa 20,4 mii posesori de livezi, care dețin livezi cu suprafețe mici și foarte mici și formează gospodării cu diferite tipuri de proprietate și forme de gospodărire. În medie pe republică la o gospodărie pomicolă cu suprafața mică (până la 5 ha) revine câte 0,22 ha. Concomitent, numărul gospodăriilor țărănești constituie 20255 unități (sau 94,7 la sută

din numărul total de gospodării cu livezi pe țară), în posesia cărora se află circa 4343 ha (sau 2,5 la sută din suprafața totală de livezi pe țară). Din numărul total de gospodării pe republică 2,7 la sută constituie gospodăriile cu suprafața medie de livezi de peste 100 ha, în posesia cărora se află 86,1 la sută din suprafața totală de livezi. Cea mai mare suprafață medie de livadă ce revine unei S.A. este de circa 230 ha, unei gospodării agricole – peste 183 ha, altor gospodării de stat – circa 143 ha.

Repartizarea cotelor de livezi țăranilor, fără organizarea unor servicii tehnice, agrochimice, de asigurare tehnico-materială, colectare și comercializare a produselor, suportului științific în domeniu, precum și lipsa de mijloace financiare a contribuit la încălcarea tehnologiilor de producere, inclusiv a protecției plantelor, ceea ce la rândul său în multe locuri a cauzat reducerea bruscă a productivității livezilor și obținerea producției de calitate joasă. Astfel, producția medie a livezilor din gospodăriile țărănești a scăzut de la 5,12 t/ha (față de media pe țară – 6,07 t) în anul 1993 până la 0,57 t/ha (0,96 t) în anul 1999, urmată ulterior de o sporire lentă, atingând nivelul de 1,77 t/ha (3,67 t) în anul 2005.

În ultimii ani se evidențiază tendința de extindere a plantațiilor tinere. Astfel, în a.2001 s-au plantat 0,7 mii ha, în anii 2002 și 2003 câte circa 0,9 mii, în a. 2004 – 1,1 mii, în 2005 – 1,5 mii ha, în 2006 – 2,0 mii ha, iar în anul 2007 – peste 5,0 mii hectare. În paralel, se efectuează măsuri de îmbunătățire a structurii plantațiilor pomicele sub aspectul speciilor și sortimentului, precum și acțiuni de îmbunătățire a îngrijirii plantațiilor pomicele și conducerii ramurii în ansamblu, care vor contribui la valorificarea eficientă a potențialului productiv de care dispun speciile pomicele cultivate la noi în țară.

Înființarea plantațiilor pomicele, bacifere, de căpșun, precum și plantațiilor-mamă moderne necesită investiții capitale considerabile. În legătură cu aceasta au o mare importanță investigațiile privind determinarea structurii și volumului investițiilor capitale în pomicultură atât din partea agenților economici, cât și din buget.

Volumul investițiilor depinde de biotipul portaltoiului, distanța de plantare, forma coroanei pomilor, termenul intrării lor pe rod, prezența sau lipsa irigației, sistemul de protecție a plantelor, iar în general volumul investițiilor capitale cuprinde suma cheltuielilor directe și indirecte începând cu pregătirea solului și terminând cu îngrijirea livezii până la intrarea pomilor pe rod.

Investițiile capitale pentru înființarea și îngrijirea unui hectar de livadă diferă în funcție de anii de vegetație. În anul plantării ele includ cheltuielile efectuate pentru organizarea și pregătirea terenului, procurarea și plantarea materialului săditor. Ulterior, cheltuielile se efectuează conform lucrărilor

de formare a coroanei pomilor, de îngrijire a plantațiilor în perioada de vegetație cu ajutorul sistemului tehnologic de întreținere a plantațiilor (tip superintensiv sau intensiv) și al mijloacelor de producție utilizate. Astfel, suma investițiilor totale se repartizează în conformitate cu volumul de lucrări efectuate în fiecare an.

Totalul investițiilor capitale de la pregătirea terenului, plantarea pomilor și până la intrarea pe rod a unui hectar de plantații de măr superintensive constituie cca 166 mii lei/ha. Cele mai importante investiții sunt efectuate la pregătirea terenului și plantarea pomilor – cca 73 mii lei/ha și în perioada de vegetație – cca 93 mii lei/ha.

Structura investițiilor capitale totale la înființarea plantației superintensive de măr se constituie din costul mijloacelor de producție – 62,1 procente, servicii mecanizate – 20,9 procente, operații manuale – 7,2 procente, taxe și impozite – 0,6 procente, alte cheltuieli – 9,1 procente.

Investițiile capitale la înființarea livezii intensive de măr sunt relativ mai reduse, în comparație cu sistemul superintensiv, datorită distanței de plantare, excluderii sistemului de spalier și sistemului irigației prin picurare. Investițiile totale la înființarea plantației intensive de măr constituie cca 83 mii lei/ha.

Calculul comparativ demonstrează oportunitățile de înființare-întreținere a plantațiilor de măr pentru sistemele propuse (superintensiv și intensiv de cultivare) (tab. 2). Astfel, varianta superintensivă necesită investiții capitale și consumuri anuale mai mari de 2,0 ori în comparație cu sistemul de cultivare intensiv.

Cheltuielile directe și indirecte necesare pentru înființarea plantațiilor pomicole, calculate la 1 ha, sunt următoarele: la păr în funcție de biotipul portaltoaielor 81,1 mii - 103,8 mii, la gutui - 59,2 mii lei, prun - 76,3 mii, piersic - 66,1 mii, cais - 77,4 mii, vișin - 70,4 mii, cireș - 62,2 mii lei, nuc - 55,5 mii, migdal - 57,1 mii lei, coacăz negru și zmeur în funcție de distanța de plantare a plantelor 87,1 - 101,9 mii și 128,5 - 143,3 mii lei, căpșun - 65,4 mii lei, plantații-mamă în pepiniera pomicolă 77,2 - 92,1 mii lei.

Tabelul 2

Calculul comparativ al sistemelor de înființare și întreținere a plantațiilor de măr (varianta superintensivă și intensivă)

Specificare	UM	Sistemul de întreținere		Abateri «+» sau «-»
		super-intensivă	intensivă	
Distanța de plantare	m	3,5×1,5	4,0×2,5	x
Numărul de pomi la hectar	pomi	1905	1000	905

Investiții capitale	lei	166612	83032	83580
Perioada de recuperare a investițiilor capitale	ani	2	3	-1
Intrarea deplină pe rod	ani	5	7	-2
Perioada de exploatare	ani	15	20	-5
Producția anuală de fructe	t/ha	45	25	20
Vânzările nete	lei	112500	62500	50000
Consumuri anuale de întreținere a plantației pe rod	lei	39261	25486	13775
Marja brută anuală	lei	73239	37014	36225
Marja brută pentru perioada de exploatare	lei	1 098 585	740 280	358305

Structura investițiilor capitale raportată la etapele de înființare a plantațiilor este următoarea: pregătirea solului pentru plantare 12,9 - 45,8 procente, plantarea 11,2 - 23,1 procente, îngrijirea plantației tinere circa 38,1 - 63,4 procente. Structura investițiilor capitale privind articolele de cheltuieli confirmă că la efectuarea lucrărilor de pregătire a solului pentru plantare cele mai mari cheltuieli sunt legate de procurarea îngrășămintelor organice și minerale, ponderea cărora pentru plantațiile speciilor sămânțoase și sămburoase constituie 42,5-53,2 la sută din suma totală de cheltuieli pentru pregătirea solului, nucifere – peste 53 la sută, căpșun – circa 50 la sută, arbuști fructiferi 56,8-67,2 la sută.

Cheltuielile anuale necesare pentru îngrijirea plantațiilor tinere până la intrarea lor pe rod constituie în medie pentru speciile sămânțoase 6,9-12,3 mii lei/ha, sămburoase 5,4-9,1 mii lei, nucifere 9,8-14,3 mii lei. Cheltuieli considerabile revin pe seama pesticidelor – peste 20 la sută din consumurile totale necesare pentru îngrijirea plantațiilor. Amortizarea, reparațiile curente și deservirea tehnică solicită 38 la sută, iar remunerarea muncii circa 11 la sută din cheltuieli.

Investițiile capitale la înființarea 1 ha de plantații diferă în funcție de anul de vegetație. Astfel, în anul plantării, de exemplu, a unui ha de măr condus în sistem intensiv, acestea cuprind cheltuielile efectuate în temei pentru procurarea materialului săditor (până la 80 procente din cheltuielile efectuate pentru plantare). Ulterior cheltuielile se micșorează considerabil, dar treptat se majorează grație lucrărilor de tăiere, formare a pomilor și de îngrijire a plantațiilor pe anii de vegetație. Prin urmare, suma investițiilor capitale necesară pentru înființarea livezii intensive de măr – 107,3 mii lei – nu se folosește odată, ci se repartizează proporțional cu volumul de lucrări efectuate: pregătirea solului

Tabelul 3

Efectul economic preconizat

Indicii	În medie pe anii		
	2007	2010	2020
1	2	3	4
Recolta globală de fructe, mii t	397	531	980
Producția medie, t/ha	4,0	6,2	12,8
Prețul de cost, mii lei	416850	716850	1421000
Prețul de cost al 1 t, lei	1050	1350	1450
Suma încasată, mii lei	456550	902700	2205000
Prețul de livrare al 1 t, lei	1150	1700	2250
Beneficiul (+), pierderi (-), mii lei	39700	185850	784000
Beneficiu (pierderi), lei:			
la ha	396	2156	10275
la 11	100	350	800
Nivelul de rentabilitate, %	9,4	25,9	55,2

17,6 mii lei, plantarea 23,2 mii lei, anul întâi de vegetație 6,4 mii lei, anul doi 10,5 mii lei, anul trei 16,1 mii lei și anul patru 16,5 mii lei, instalarea spalierii 17 mii lei.

În perspectivă se preconizează optimizarea suprafețelor de plantații pomicole și bacifere care se va înfăptui prin renovarea, îmbinarea și reducerea treptată a plantațiilor cu productivitate scăzută și vârstă avansată.

Spre finele anului 2020 suprafața totală de plantații pomicole și bacifere pe țară se va stabili la nivelul de circa 100 mii ha și se va menține ulterior. Structura speciilor pomicole se va forma din 63,1 mii ha specii sămânțoase, 33,1 mii ha specii sămburoase, 4,4 mii ha – nucifere și 0,6 mii ha – bacifere. Se preconizează scăderea ponderii mărului de la 68,8 mii ha până la 62,3 mii ha, iar a speciilor de păr și gutui dimpotrivă va crește și va constitui aproximativ 1,9 mii ha. În structura suprafețelor pomicole speciile sămburoase vor constitui: prun – 19 la sută, piersic – 6,2 la sută, vișin – 1,7 la sută, cireș – 1,5 la sută și cais – 1,1 la sută. Suprafețele speciilor nucifere și bacifere la finele anului 2020 se vor majora de 3 ori.

Se preconizează că începând cu 2007 anual vor fi plantate circa 5 mii ha de livezi noi, dintre care sămânțoase – 3,0 mii ha, sămburoase – 1,6 mii ha, nucifere – 0,8 mii ha și bacifere – 0,15 mii ha. Dintre speciile sămânțoase cultura mărului va constitui 2,7 mii ha, iar părul și gutuiul 0,1 mii ha și respectiv – 0,2 mii ha. La plantarea culturilor sămburoase ponderea cea mai mare îi va reveni prunului și anume 1,0 mii ha.

Terenurile cu soluri fertile, irigate vor fi utilizate pentru sisteme superintensive de cultură a mărului și părului cu potențial de productivitate de 35-40 t/ha fructe calitative. Pe terenurile pretabile pentru cultivarea speciilor pomicole fără irigare se vor implementa sisteme intensive de cultură cu potențial de productivitate, în funcție de asigurarea cu precipitații atmosferice și fertilitatea solului de 15-20 t/ha pentru măr, păr, gutui, prun, cais, piersic, 10-15 t/ha pentru vișin, cireș, 2,5-3 t/ha pentru nuc și 5-10 t/ha pentru culturile bacifere.

Ponderea speciilor în sortimentul pomicol al Republicii Moldova până în anul 2020 este preconizată de 55-58 la sută pentru măr, circa 1 la sută pentru gutui, 4-5 la sută pentru păr, 18-20 la sută pentru prun, 8-9 la sută pentru piersic, 2-3 la sută pentru fiecare cultură de vișin, cireș, cais, 5-6 la sută pentru nuc și 1-2 la sută pentru căpșun și arbuști fructiferi.

În pofida reducerii în perspectivă a suprafețelor de livezi recolta globală în 2010 va constitui peste 700 mii tone, iar în anul 2020 – circa 1 mln tone. Productivitatea medie la 1 ha se va majora de la 4,9 t/ha până la 12,2 t/ha (tab. 3).

Realizarea măsurilor de renovare a pomiculturii va influența favorabil indicii economici de bază privind producția de fructe. Calculele orientative confirmă că în urma investițiilor făcute producția de fructe va deveni rentabilă începând cu anul 2007, când beneficiul va constitui circa 40 mln lei și nivelul rentabilității 9,4 la sută. Acești indici în anul 2010 vor crește, respectiv, până la 186 mln lei și 26 la sută, iar în anul 2020 se evaluează la 784 mln lei și 55 la sută.

Concluzii

1. Perioada de tranziție la pomicultura intensivă se caracterizează prin extinderea suprafețelor de plantații pomicole atingând cota cea mai mare din istoria acestei ramuri – peste 250 mii ha. În această perioadă pomicultura a înregistrat anumite realizări: trecerea de la sistemul de cultură clasică (extensivă) la cea intensivă; specializarea producției fructelor în concordanță cu condițiile naturale ale zonelor pomicole; concentrarea plantațiilor pomicole și amplasarea corespunzătoare a întreprinderilor prelucrătoare de fructe; elaborarea și implementarea rețelei de recepționare a fructelor ca element de bază al infrastructurii ramurii; perfecționarea sortimentului tuturor speciilor pomicole.

Actualmente, republica dispune de circa 109,2 mii ha de livezi, din care în jur de 75 mii ha posedă un potențial considerabil de producție, care poate fi valorificat prin efectuarea măsurilor economico-organizatorice și tehnologice.

2. Investițiile capitale pentru înființarea și

îngrijirea unui hectar de livadă diferă în funcție de anii de vegetație. În anul plantării ele includ cheltuielile efectuate pentru organizarea și pregătirea terenului, procurarea și plantarea materialului săditor. Ulterior, cheltuielile se efectuează conform lucrărilor de formare a coroanei pomilor, de îngrijire a plantațiilor în perioada de vegetație cu ajutorul sistemului tehnologic de întreținere a plantațiilor (tip superintensiv sau intensiv) și a mijloacelor de producție utilizate. Suma cheltuielilor directe și indirecte, necesare pentru înființarea 1 ha de plantații pomicele, conform speciilor, constituie: pentru măr și păr în funcție de biotipul portaltoaielor, respectiv 73,3 mii - 166,0 mii lei și 81,1 mii - 103,8 mii lei; gutui - 59,2 mii lei, prun - 76,3 mii lei, piersic - 66,1 mii lei, cais - 77,4 mii lei, vișin - 70,4 mii lei, cireș - 62,2 mii lei, nuc - 55,5 mii lei, migdal - 57,1 mii lei, coacăz negru și zmeur în funcție de distanța de plantare a plantelor 87,1 - 101,9 mii lei și 128,5 - 143,3 mii lei; căpșun - 65,4 mii lei; plantații-mamă în pepiniera pomicolă 77,2 - 92,1 mii lei.

3. Direcția strategică de dezvoltare a pomiculturii constă în exploatarea eficientă a plantațiilor existente și în înlocuirea succesivă a acestora cu plantații de tip nou, cu sortiment modern, tehnologii avansate, care asigură intrarea timpurie pe rod, productivitatea înaltă de fructe ecologice și competitive, solicitate pe piața internă și pe cea externă.

Spre finele anului 2020, suprafața totală de plantații pomicele și bacifere pe țară se va stabili la nivelul de circa 100 mii ha și se va menține ulterior. Structura speciilor pomicele se va forma din 65,2 mii ha specii sămânțoase, 29,9 mii ha – sămburoase, 4,1 mii ha – nucifere și 0,8 mii ha – bacifere. Se preconizează scăderea ponderii mărilor de la 68,8 mii ha până la 62,3 mii ha, iar a speciilor de păr și gutui dimpotrivă va crește și va constitui aproximativ 1,9 mii ha. În structura suprafețelor pomicele speciile sămburoase vor constitui: prun – 19 la sută, piersic – 6,2 la sută, vișin – 1,7 la sută, cireș – 1,5 la sută și cais – 1,1 la sută. Suprafețele speciilor nucifere și bacifere la finele anului 2020 se vor majora de 3 ori. Se preconizează următoarea repartizare a plantațiilor pomicele pe zone economico-geografice: Nord – circa 50 la sută din suprafața totală, Centru – 22 la sută, Sud-Est – 12 la sută, Sud – 16 la sută.

4. Pentru asigurarea înființării plantațiilor pomicele și bacifere noi cu material săditor de calitate biologică și fitosanitară superioară este necesară renovarea sistemului de pepiniere și implementarea tehnologiilor moderne cu asistență

științifică a instituțiilor de profil, susținerea financiară și controlul riguros al calității din partea statului. Se preconizează sporirea volumului de producere a materialului săditor pomicol până la 6 mln. buc. în anul 2020.

În acest context, suprafața plantațiilor-mamă de ramuri-altoi va constitui în anul 2005 – 27 ha, 2010 – 30 ha, a plantațiilor-mamă de portaltoi vegetativi (marcotiera) în anul 2005 – 73 ha, în 2010 – 86 ha, a plantațiilor-mamă de seminceri în 2005 – 17 ha, în 2010 – 20 ha. Valorile suprafețelor de părți componente ale pepinierii, atinse în anul 2010, se vor menține în teamei până în anul 2020.

Începând cu anii 2008-2010 se va efectua trecerea treptată la producerea în masă a materialului săditor genetic superior devirozat, fiziologic bine dezvoltat, care în teamei se va finaliza spre anul 2020, constituind baza înființării plantațiilor pomicele înalt productive.

5. Realizarea măsurilor de renovare a pomiculturii vor influența favorabil indicii economici de bază ai producției de fructe. Acești indici în anul 2010 vor constitui respectiv 185,8 mln. lei și 25,9 la sută, iar în anul 2020 – 784 mln. lei și 55,2 la sută.

Bibliografie

1. RAPCEA M., BUCARCIUC V., DONICĂ A. și alții. Afaceri în pomicultură. Chișinău, 2004. – 104 p.
2. RAPCEA A. M., DONICĂ I., BOGDAN I., DONICĂ A. Starea actuală și perspectivele dezvoltării pomiculturii în Republica Moldova. / *Lucrări științifice*, București, 2005, Vol. 1, p. 15-20.
3. DONICĂ A. Investiții capitale pentru informarea și îngrijirea plantațiilor pomicele. / *Cercetări în pomicultură – realizări, probleme și perspective*, Chișinău, 2005, Vol. 4, p. 387-391.
4. ДОНИКА И., РАПЧА М., МЛАДИНОЙ В., ДОНИКА А. Концепция развития отрасли плодородства до 2020 года. / *Cercetări în pomicultură*. Institutul de Cercetări pentru Pomicultură, Chișinău, 2006, Vol. 5, p. 11-15.
5. DONICĂ A. Stabilirea normativelor de investiții capitale pentru înființarea noilor livezi. / *Cercetări în pomicultură*. Institutul de Cercetări pentru Pomicultură, Chișinău, 2006, Vol. 5, p. 78-104.
6. DONICĂ I., DONICĂ A. Dezvoltarea durabilă a pomiculturii. Agricultura Moldovei, 2006, Nr. 9, p. 10-11.
7. DONICĂ I., RAPCEA M., DONICĂ A., MLADINOI V. Contribuții la renovarea ramurii pomiculturii în Republica Moldova. Monografie. Chișinău, 2008. – 190 p.